

Kritik mot en kriminalkommissarie vid Polismyndigheten i Skåne för en telefonkontakt med en utpekad person under en förundersökning

Anmälan

AA framförde i en anmälan till JO kritik mot Polismyndigheten i Skåne och åklagare vid Åklagarmyndigheten (Södra Skånes åklagarkammare) med anledning av handläggningen av förundersökningar om ofredande m.m. Hon anförde sammanfattningsvis följande. Polismannen BB tog, utan att höra henne, ställning för den person som hade gjort polisanmälan mot henne, CC. Vid ett telefonsamtal i januari 2007 uppmanade t.ex. BB henne att sluta trakassera CC för att hon annars kunde råka illa ut. Han sade också något i stil med ”Jag bara varnar dig” och att hon inte fick kontakta CC. Enligt AA uppträdde inblandade polismän respektlöst, kränkande och bitvis hotfullt mot henne. – AA ifrågasatte också ett utfärdat besöksförbud mot henne och att det sedan tog nio dagar innan hon underrättades om att förbudet hade hävts. Vidare klagade hon på att åklagaren inte besvarade ett brev som hon hade skickat till denna.

Utredning

Handlingar i polismyndighetens och åklagarkammarens ärenden K101769-07, K101534-07, AA-438-25643-07 och AM-63418-07 infordrades och granskades. Av dessa framgick bl.a. följande.

I juli 2007 upprättades två polisanmälningar mot AA för ofredande (K101534-07) samt för hemfridsbrott och misshandel (K101769-07). Anmälare var CC. Förundersökningar inleddes och AA antecknades som skäligen misstänkt för brotten. Den 27 augusti 2007 utfärdades besöksförbud för AA gentemot CC. Förundersökningarna lades ned och besöksförbudet upphävdes den 24 september 2007.

Muntliga upplysningar inhämtades från kammaråklagaren DD och kriminalkommissarien BB.

DD uppgav i korthet att hon inte kände till att AA skulle ha begärt att få ut handlingar i ärendet och att hon underrättade dennas ombud den 24 september 2007 om att förundersökningarna lags ned och besöksförbudet upphävts.

Efter telefonkontakter med JO:s handläggare kom BB in med handlingar i ytterligare ett ärende med samma personer inblandade (K175376-06). I detta ärende hade CC redan i december 2006 gjort en polisanmälan om ofredande och olaga intrång. I anmälan antecknades AA som utpekad person. I en tjänste-anteckning, upprättad den 4 januari 2007, hade BB noterat följande.

Jag ringde den 2 & 3/1 till AA:s mobil som hade mobilsvaret och bad henne ringa mig.

4/1 AA ringde upp och jag förklarade vad anmälan gällde och allvarligheten i det hela. Hon verkade inse detta och skulle sluta med sitt beteende.

4/1 CC ringde (efter att jag sökt honom) och förklarade att han egentligen inte vill driva ärendet vidare utan var nöjd med att AA slutar trakassera honom och hans familj. Vi kom överens om att avvakta för att se om mitt samtal gjort verkan.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över vad AA anfört i sin anmälan om kontakterna mellan henne och BB.

Polismyndigheten (biträdande länspolismästaren EE) kom in med ett remissvar och anförde bl.a. följande.

Bakgrund

Till polismyndigheten, Polisområde Mellersta Skåne, inkom den 26 december 2006 anmälan beträffande ofredande och olaga hot. I anmälan angavs AA som utpekad person. Beslut om förundersökning fattades av polisiär förundersökningsledare. Kommissarie BB fick i egenskap av förundersökningsledare vid Närpolisområde Lund ansvaret för handläggningen av ärendet. Ärendet fördes i s.k. balans i avvaktan på tillgänglig utredningsresurs.

AA har i anmälan till JO uppgett att BB haft ett aggressivt tonfall vid deras telefonsamtal och att han uttalat ”du ska sluta med att trakassera CC annars kan du råka illa ut” samt ”jag bara varnar dig” eller liknande. Vidare har AA uppgett att BB på nytt ringt upp henne efter ca en vecka och att han vid det tillfället stört henne i hennes arbete och inte respekterat hennes förklaring om att hon var upptagen. AA har ifrågasatt polismannens agerande och menar att han, utan att höra hennes utsaga, tagit ställning för anmälarens uppgifter.

Hörd om omständigheterna i ärendet har BB uppgett i huvudsak följande. En kort tid efter anmälningstillfället blev han uppringd av målsäganden som på fråga uppgav att han inte var intresserad att ange brotten till åtal under förutsättning att den utpekade AA upphörde med sina försök att kontakta denne. Detta första samtal med målsäganden noterade han inte någonstans. Han försökte sedan nå AA på hennes mobil men lyckades inte. Vid två tillfällen lämnade han meddelanden på hennes mobilsvaret med uppmaning att hon skulle höra av sig. Den 4 januari 2007 blev han uppringd av AA. Han förklarade för henne ”allvarligheten i det hela”. Under telefonsamtalet förklarade AA att hon hade vissa tillhörigheter hos målsäganden. Under samtalet avrådde han henne från att uppsöka målsäganden eftersom det då kunde resultera i en ny anmälan och att det även kunde bli aktuellt att kalla henne till förhör. Han föreslog i stället att hon skulle lösa mellanhavandena via brev. Han anser inte sig ha varit aggressiv under telefonsamtalet och vidhåller att han endast haft ett telefonsamtal med AA.

Bedömning

En förundersökning ska bedrivas med objektivitet (jfr 23 kap. 4 § rättegångsbalken). Det är också av vikt att alla parter upplever att de blivit bemötta med respekt och på ett korrekt sätt av polisen. Enligt 20 § förundersökningskungörelsen (1947:948) ska i förundersökningsprotokollet bl.a. antecknas tid och plats för företagande av åtgärder under förundersökningen och vad som i övrigt finnes vara av betydelse.

Myndigheten konstaterar inledningsvis att BB inte dokumenterat det första telefonsamtalet med målsäganden, vilket borde ha skett.

Uppgifterna i anmälan till JO och den redogörelse som lämnats av BB är inte samstämmiga i fråga om hur BB uttryckte sig under ett telefonsamtal med AA. Uppgifterna går också isär om det förekommit mer än ett telefonsamtal mellan BB och AA.

BB upplevs av hans arbetsledare som en korrekt, kunnig och noggrann polis. I det här enskilda fallet är det dock inte möjligt för myndigheten att avge någon bedömning i fråga om hur BB uppträtt och uttalat sig under telefon-samtalet med AA.

När det gäller AA påstående om att BB tagit ställning för anmälaren i ärendet är det myndighetens uppfattning att han i sitt agerande i första hand har haft för avsikt att förebygga brott. I sin redogörelse har BB uppgett att han upplyst AA om konsekvenserna av ett sådant beteende som beskrivits i anmälan och givit allmänna råd för att undvika ett brottsligt förfarande. Att på detta sätt förutsättningslöst upplysa en utpekad person i samband med ett angivelsebrott, där målsäganden primärt inte har för avsikt att ange brottet till åtal, kan enligt myndighetens uppfattning inte betraktas som annat än en åtgärd för att förhindra eller förebygga en brottslig handling oaktat den utpekade har begått brottet eller inte.

Utöver den angivna bristen i BB:s dokumentation, finns det därför enligt myndighetens uppfattning inget skäl att rikta kritik mot hans handläggning av ärendet.

AA yttrade sig över remissvaret och uppgav bl.a. att hon vidhöll att BB ”okritiskt anammat” CC:s version av händelserna.

Bedömning

En förundersökning ska enligt 23 kap. 4 § rättegångsbalken (RB) bedrivas med objektivitet. För all brottsutredande verksamhet gäller att handläggningen måste ske i sådana former att den inte ger fog för ifrågasättande av de utredande myndigheternas objektivitet.

Under en förundersökning kan enligt 23 kap. 6 § RB förhör hållas med envar som kan antas lämna upplysningar av betydelse för utredningen. Alla förhör under en förundersökning hålls med stöd av den bestämmelsen, oberoende av om den hörda är misstänkt, målsägande, vittne eller annan. Innan ett förhör påbörjas har den som ska höras rätt att få besked om anledningen till förhöret. Om förhörspersonen är att anse som skäligen misstänkt gäller enligt 23 kap. 18 § RB att vederbörande vid förhör ska underrättas om misstanken.

Utredningen ger vid handen att CC i december 2006 gjorde en polisanmälan mot AA för ofredande och olaga intrång. Hon bedömdes vid anmälnings-tillfället inte vara skäligen misstänkt för brott utan noterades endast som utpekad person i polisens handlingar. I början av januari 2007 ”samtalade” BB med henne per telefon. I ärendet har lämnats något motstridiga uppgifter om vad som exakt förekom vid telefonkontakten mellan dem men det har i vart fall kommit fram, bl.a. genom BB:s egen tjänsteanteckning, att han då påtalade ”allvarligheten i det hela” för henne. I tjänsteanteckningen noterades också att han och CC överenskom att avvakta och se om hans samtal gjort verkan, dvs. att AA slutade med de av CC påstådda trakasserier. Telefonkontakten togs uppenbarligen mot bakgrund av att CC hade uppgett att han inte hade för avsikt att ange brotten till åtal om AA slutade med trakasserier (olaga intrång och ofredande är s.k. angivelsebrott beträffande vilka det finns begränsningar i åtalsrätten, se 4 kap. 11 § brottsbalken).

Polismyndigheten har uppgett att ett handlande som BB:s i ett fall som detta inte kan betraktas som annat än en åtgärd för att förhindra eller förebygga en brottslig handling oavsett om den utpekade har begått brottet eller inte. Myndighetens resonemang är något märkligt.

Jag anser nämligen att redan BB:s egen beskrivning av händelseförloppet inger betänkligheter. När den omdiskuterade kontakten mellan honom och AA ägde rum hade förundersökning inletts och AA var utpekad som gärningsman. BB:s uttalande att han vid telefonsamtalet påtalade "allvarligheten i det hela" för AA liksom den omständigheten att han och anmälaren CC skulle avvakta och se om hans samtal "gjort verkan" ger, i vart fall enligt min uppfattning, det bestämda intrycket att BB utgick från att AA handlat på det sätt som CC gjort gällande i anmälan innan han ens hört henne i utredningen. Jag kan därför ha förståelse för att AA upplevde situationen som att BB redan hade tagit ställning i ärendet.

Enligt min mening borde BB först ha förvissat sig om huruvida CC ville ange brotten till åtal och om så var fallet – i stället för den nu redovisade telefonkontakten – rätteligen ha hållit ett sedvanligt förhör med AA och därvid bl.a. låtit henne bemöta anklagelserna från CC. Eftersom hon vid tillfället inte ens förefaller ha bedömts som skäligen misstänkt borde han lämpligen i samband med att han informerade henne om anledningen till förhöret också upplysa henne om att det fanns uppgifter som var besvärande för henne men att nivån skäligen misstanke inte hade uppnåtts (se JO 2000/01 s. 100). Om BB ansåg att hon var skäligen misstänkt för brott skulle hon i stället ha delgivits misstanken på föreskrivet sätt (23 kap. 18 § RB).

Slutligen instämmer jag i polismyndighetens konstaterande att BB borde ha dokumenterat samtliga sina kontakter med CC.

Vad som i övrigt kommit fram i ärendet föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i vad jag ovan har anfört.